

HET VOLK VAN NEDERLAND
AAN
ZIJNE BROEDERS IN TRANSVAAL
(Den waardigen Staats-President PAUL KRUGER
uit oprechte hoogachting opgedragen)

We weten 't al te wel: ze zijn voorbij, de dagen,
Toen Neerland's volk, te land, ter zee,
Oranje's leus: "Je Maintiendrai"¹⁾
Des aard verkondde in felle donderslagen,
Zoo ver naar Oost en West de wind dien klank wou dragen,
Toen 't Spanje's vloot bij Duisn dorst fier ten strijde dagen,²⁾
Niet rustend eer zijn macht voor goed de neerlaag lee;
Toen 't Eng'land's vloot vernielde op Eng'land's eigen ree;³⁾
Toen 't krimpand onder 't gruwzaamst wee
Nog Brit en Franschman saam van Holland's kust kon jagen.⁴⁾

Dat alles is voorbij ... Niet, wijl we in laf versagen
De vrijheid offren nu op 't outer⁵⁾ van den vree -
Zien we ooit dien diersten⁶⁾ schat belagen,
We zullen goed en bloed, op God vertrouwend, wagen,
Dan strijdt weer vrouw en maagd met man en jongling mee⁷⁾ -
Neen, wijl de volken, eens onze evenknien in krachten,
Zijn opgegroeid tot reuzenmachten,
Keerde ONS zwaard in de schee.

- 1) "Ik zal handhaven"
- 2) 1639
- 3) de Theems 1667
- 4) 1672-73
- 5) altaar
- 6) dierbaarste
- 7) Haarlem 1572-73

In 1877, dus reeds twee jaar na sy vestiging in Transvaal, is hy getroud met Henriëtte Charlotte Bührmann, gebore op 30 Augustus 1851, suster van Willem Hendrik Bührmann. Hulle het twee seuns en vyf dogters gekry.⁴⁹⁾ Die kinders se name is:

Petronella Johanna Philippa, gebore 27 Maart 1878

Margaretha Magdalena, gebore 28 Junie 1879, in 1902 getroud met Dr. Aart Jurriaanse

Hermanus Henricus, gebore 27 September 1880

Hendrika Theodora, gebore 1 Augustus 1882

Jan Willem, gebore 20 Mei 1886

Henriëtte Charlotte, gebore in 1889, vroeg oorlede

Anna Frederika, gebore 1894

Dit is my onbekend hoe Herman Sluiter en sy gesin die verwoesting van Ermelo beleef het. Jurriaanse vermeld dat Herman Sluiter ongeveer gelyktydig met hom alleen uit Suid-Afrika na Europa gereis en 'n aangename tyd met vriende in Groot-Brittanje en Duitsland deurgebring het, te lank na Jurriaanse se mening.

Grietje Sluiter

Herman Sluiter en een of meer van sy gesinslede het in 1900 na die Britse besetting van die Transvaalse stede vrywillig of gedwonge na Durban getrek en daar vermoedelik die orige oorlogsmaande deurgebring. Grietje het blykbaar in Ermelo agtergebly om hulp te verskaf op Willem Bührmann se plaas "De Emigratie" wat in 1900 as hulphospitaal vir die Boerestryders en hul familie ingerig is. Jurriaanse het spoedig die leiding van die hospitaal oorgeneem omstreeks Julie 1900 en daar vermoedelik Grietje ontmoet en verlief op haar geword. Sy was gebore in 1879, in 1900 21 jaar en toe opgebloeit van 'n nogal onaansienlike meisiekind tot 'n heel mooi jong vrou. Ons mag aanneem dat Herman Sluiter as landdros en sakeman aan sy kinders die beste opleiding gegee het wat hy kon en dat hy moontlik 'n huisonderwyser in diens gehad het. Haar kinders het my vertel dat Grietje se vader haar na 'n middelbare skool in Durban gestuur het. Sy het daar enkele jare gebly en stellig goed Engels en meer nuttige vakke geleer. Sy het dus 'n redelik goeie opleiding gehad.

Jurriaanse was gebore in 1873, dus ses jaar ouer, en het 'n Nederlandse gymnasium en universiteit besoek. Die verskil in intellektuele vorming en in

En toen? Zoudt Gij U zelf vergeten,
 Door d' euvelmoed tot wraak gespoord¹⁵⁾
 Dien boekanier ¹⁶⁾ gestraft hadt met het koord -
 Wie had U ooit die daad verweten?
 Die straf gedoemd als moord?

Maar Gij - al mocht Ge in toorn ontbranden,
 Hieldt onbevlekt Uw trouwe handen
 En onbesmet Uw fiere vaan.
 Grootmoedig gaaft Ge dezen roover
 Aan 't eigen volk¹⁷⁾ als rechter over.
 Hadt GIJ - spreek, Engeland - dit gedaan?
 Hoe zet Uw moed, die ook zich zelf kan overwinnen -
 De ware, de eelste¹⁸⁾ moed -
 Aan wie het goede als hoogste minnen,
 Het hart in reiner gloed!
 Uw daad is als een stem, die roept van hooge tinnen¹⁹⁾
 "Geen natie is haar vrijheid waard,
 Die laf haar goed en leven spaart,
 Zoo haar het vaderland, de vrijheid roept tot strijden,
 Weest sterk in God, hoe zich 't ook wendt.
 De vrijheid zegeviert in 't end,
 Indien om Uwentwil zich elk den dood wil wijden!"
 Hoort, kleine, vrije volken, hoort!
 En - zegt het voort!

Druk, Neerland, op uw huldewoord
 Het zegel nu van mannendaden.
 Geef niemand recht tot schamper smaden. -
 Te vaak reeds, en terecht gehoord:
 "Uw geestdrift? Stroovuur, dra²⁰⁾ gesmoord."

15) aangespoord

16) rover

17) het Britse volk

18) edelste

19) top, toren

20) weldra

Zoekt, jonge mannen, frisch en krachtig,
 Door aanleg, kunde en vroomheid machtig,
 Bij 't volk, aan Neerland nauw verwant,
 Niet - als de avontureirs, die stroomden naar den Rand -
 Naar goud, met onverzaadbre²¹⁾ hand,
 Zoekt daar een tweede vaderland,
 Waarvoor gij LEVEN wilt en WERKEN;
 Gaat met uw jeugdig bloed daar 't Hollandsch bloed versterken.

Doet alles wat ge kunt! De een schenk' zijn geestesgaven
 En de ander stort' zijn goud!²²⁾
 Zoo moog 't Transvaalsche volk met dankbre blijdschap staven:²³⁾
 "Wij hebben niet vergeefs op 't Broedervolk vertrouwd!"

Nijmegen, Februari 1896
 Overgedrukt uit "Het Nieuws van den Dag"

B. ter Haar Bz.

- 21) onverzadigbare
 22) investeert zijn geld
 23) bevestigen

RUDYARD KIPLING SE GEDIG "IF"

Een van die bekendste vereerders van Rhodes en Jameson was hul tydgenoot en landgenoot Joseph Rudyard Kipling, 1865-1936, gebore te Bombay in Brits-Indië, skrywer en digter. Hy is die outeur van "The jungle books", 'n bundel verhale oor Brits-Indië, en van talle gedigte, waaronder "If". Hy geld as lofprijs van die Britse wêreldryk wat tydens sy lewe die grootste omvang bereik het. Hy het as eerste die term "Jingo" gebruik. Dit het spoedig die betekenis van uiters chauvinistiese Brit gekry.

Hy was 'n bewonderaar van Rhodes en Jameson omdat hulle die Britse heerskappy oor Suider-Afrika wou uitbrei en verenig in 'n Britse vrygewes onder die Union Jack. Hy het meermale Suid-Afrika langdurig besoek, onder andere as oorlogskorrespondent tydens die oorlog in 1899-1900, en 'n voorliefde vir Suid-Afrika opgevat. Hy het na Rhodes se vroeë dood in 1902 toegejuig dat dié se profetemanter op Jameson geval het. Jameson het na sy veroordeling en kort gevangenisstraf in Groot-Brittanje na Suid-Afrika teruggekeer, politikus geword en in 1904-08 Eerste Minister van die Kaapkolonie geword, net soos Rhodes in 1890-96, toe Rhodes aftree weens die mislukking van Jameson se inval. Kipling het die onverskrokke aard van Rhodes en Jameson wat nie deur hul ernstige teenslae gebreek is nie, bewonder. Hy het in sy outobiografie "Something of myself" (MacMillan, Londen, 1951, p.191) geskryf dat die gedig "If" was "drawn from Jameson's character". Renee Durbach bevestig dit in die boek "Kipling's South Africa" (Chameleon Press, Kaapstad 1988, p.95). By die skryf van die gedig het Kipling moontlik gedink: "If the Jameson Raid would have succeeded ..."

IF -

("Brother Square-Toes" - Rewards and Fairies)

If you can keep your head when all about you
 Are losing theirs and blaming it on you,
 If you can trust yourself when all men doubt you,
 But make allowance for their doubting too;
 If you can wait and not be tired by waiting,
 Or being lied about, don't deal in lies,
 Or being hated, don't give way to hating,
 And yet don't look too good, nor talk too wise:

If you can dream - and not make dreams your master;
 If you can think - and not make thoughts your aim;
 If you can meet with Triumph and Disaster
 And treat those two impostors just the same;
 If you can bear to hear the truth you've spoken
 Twisted by knaves to make a trap for fools,
 Or watch the things you gave your life to, broken,
 And stoop and build 'em up with worn-out tools:

If you can make one heap of all your winnings
 And risk it on one turn of pitch-and-toss,
 And lose, and start again at your beginnings
 And never breathe a word about your loss;
 If you can force your heart and nerve and sinew
 To serve your turn long after they are gone,
 And so hold on when there is nothing in you
 Except the Will which says to them: "Hold on!"

If you can talk with crowds and keep your virtue,
 Or walk with Kings - nor lose the common touch,
 If neither foes nor loving friends can hurt you,
 If all men count with you, but none too much;
 If you can fill the unforgiving minute
 With sixty seconds' worth of distance run,
 Yours is the Earth and everything that's in it,
 And - which is more - you'll be a Man, my son!

DR. JAMESON
 (From a cartoon by LESLIE WARD in *Vanity Fair*)

(frontispiece)

Getekende portret van L.S. Jameson deur L. Ward, met die nonchalante houding en handgebaar wat Jameson kenmerk
 (Uit H.M. Hole, "The Jameson Raid". Ph. Allan, London, 1930)

Politieke spotprent van die destyds bekende Nederlandse anti-Britse spotprentrekenaar Johan Braakensiek in "De Amsterdammer, Weekblad voor Nederland", van 5 Januarie 1896, dus dadelik na die Jameson-inval en blykbaar 'n reaksie daarop. Die onderskrif van die afbeelding lui: "President Kruger: Zoolang hulle an 't kibbelen is, hoef ons niet bang te wezen." Regs rol 'n Brit sy hepmouie op om die Transvalers te lyf te gaan en probeer Uncle Sam, 'n Noord-Amerikaan links van hom, en 'n Duitser regs van hom om hom te kalmeer. Links hou Kruger sy gewapende burgers teen, hoewel dit nouliks nodig

R is Rhodes with beating heart:
 Jim's ¹⁾ upset his applectart.
 Rhodes is in a dreadful fright,
 For he will not het a Beit.²⁾

Oh! It was a nasty slip -
 All poor Rhodes will get 's the pip!³⁾

The Diamond Mine R.

R is Rhodes with beating heart.
 Jim's upset his apple cart:
 Rhodes is in a dreadful fright
 For he will not get a Beit:
 O it was a nasty slip—
 All poor Rhodes will get 's—the pip.

(16)

Left another cartoon of Rhodes, this time from
 “The Struwwelpeter Alphabet”, 1900, depicting his
 downfall due to the Jameson Raid 1895
 Source: Renee Durbach, “Kipling’s South Africa”,
 Chameleon Press, Cape Town 1988, p.40

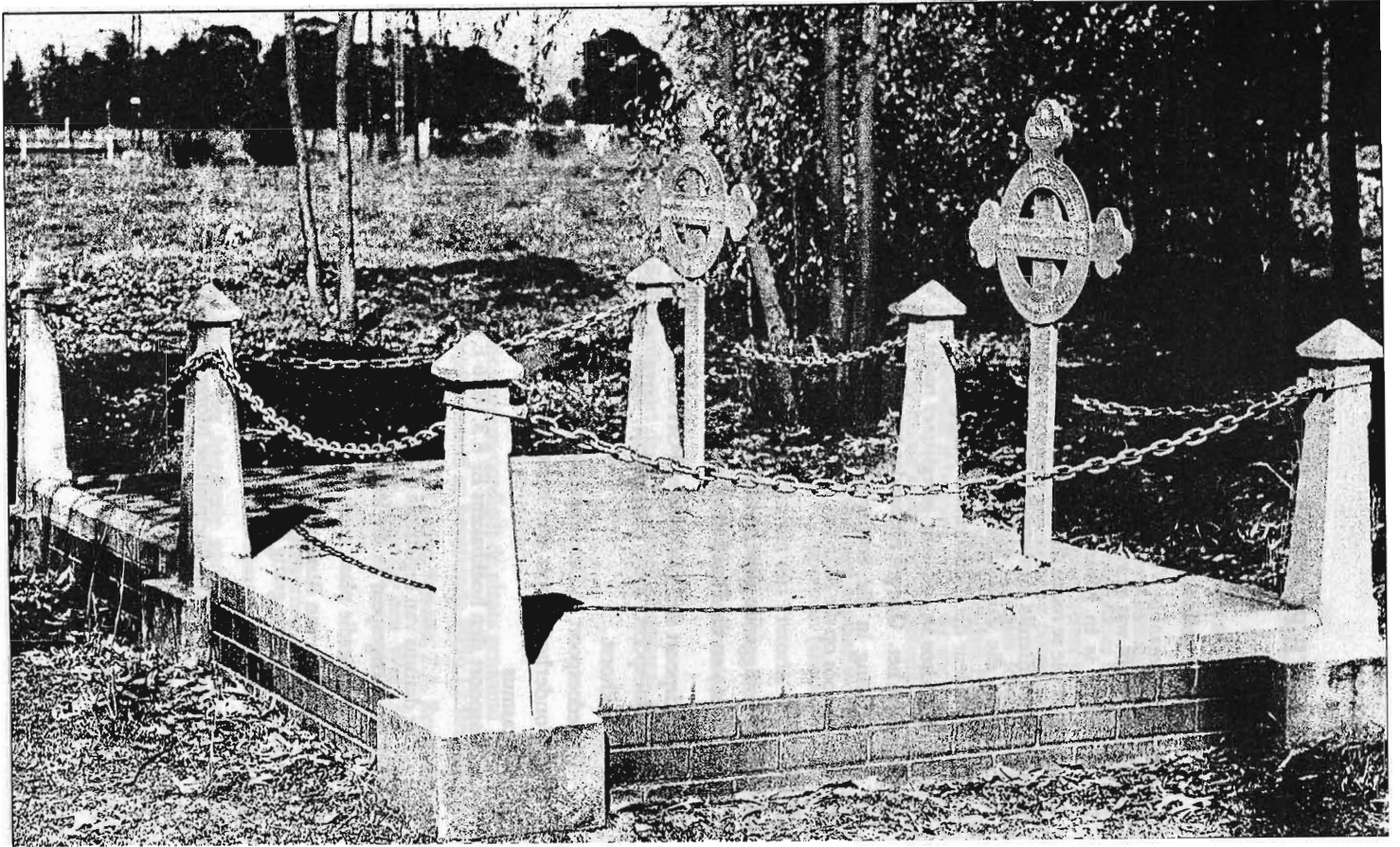
- 1) Jameson se bynaam was Dr. Jim
- 2) Alfred Beit was ‘n ander mynmagnaat in Suid-Afrika en ‘n vriend van Rhodes. Beit is hier miskien ‘n woordspeling op “bite”, dit is ‘n byt of ‘n hap.
- 3) treffer, raaskoot

*Die begrafnis van burger Donald McDonald uit die N G Kerk nadat hy in die Jameson-inval
gesneuwel het*

Die begrafnis van Donald McDonald uit die Nederduits Gereformeerde Kerk te Krugersdorp. Hy was dodelik gewond in die geveg by Doornkop.

Foto "Krugersdorp 100 years" Krugersdorp sonder jaar, p.49

Grafte van omstreeks vyf Britse soldate wat by-hul inval in Transvaal in 1896 gesneewel het en by Randfontein begrawe lê.
Uit: "Krugersdorp 100 jaar/vears", Stadsraad van Krugersdorp, sonder jaar (1987).

DIE EERSTE PLASE IN PRETORIA UITGEMEET

deur N.A. Coetzee

Bygaande gefotokopieerde afdruk is in die Plaaskaarte-afdeling van die Landmeter-Generaal in Vermeulenstraat, Pretoria, gemaak. Dit toon die plaas Rietfontein 321JR wat as voorstad deel vorm van die huidige stad van Pretoria. Die opmeting is in Maart 1873 gedoen ten gunste van die eienaar H.J. Schoeman, in wie se naam dit dan ook by die Aktekantoor geregistreer is, na die instelling van hierdie kantoor ten tyde van die stigting van Pretoria as die hoofstad van die Zuid-Afrikaansche Republiek in 1855. Hierdie plaas is oorspronklik deur die Goewerment uitgegee aan Willem Johannes Prinsloo en deur die landdros in sy boeke geregistreer nadat die veldkornet die bakens te perd afgemeet het. Ons gee nie aandag aan die latere opdeling van hierdie plaas en die inlywing in die dorpsgebied van Pretoria nie, ons beskryf net die bewoording soos op die Akte van 1873 verskyn om die historiese belang daarvan te benadruk.

1. Die omliggende plase word beskryf, almal plase aan ons bekend, waarop Pretoria en die Fonteinedal van Pretoria uitgelê is.

Elandspoort sien hoekbakens FGH 6.11.1857 Gerrit Bronkhorst

Koedoespoort sien hoekbakens HIJA 6.7.1859 Lourens Cornelis Bronkhorst

Koedoespoort en Derdepoort sien hoekbakens AB 28.12.1858 R.J. Jansen

Wonderboompoort sien hoekbakens CDE 17.5.1855 Daniël Jacobus Erasmus

Daspoort sien hoekbakens EF 8.3.1856 F.W.S. du Plessis

Die datums van registrasie en die eerste eienaars word hier deur skrywer verskaf, soos nagespeur in die lêers van die Registrateur van Aktes. Ons kan aanneem dat hierdie plase reeds sedert 1840 aan hierdie eienaars toegeken is deur die landdros van Rustenburg, wat tot 1855 beheer oor hierdie area gehad het, voordat Pretoria gestig is. Die grootte van hierdie plase was oorspronklik soos volg:

Rietfontein 321JR Rheinlandse Morge (RH M)

Elandspoort 357JR Grootte nie aangegee nie. Opedeel per perd.

Koedoespoort 325JR 1577 Rh M

Derdepoort 320JR 3521 Rh M

Wonderboom 302JR 4941 Rh M

Groenkloof 358JR 3073 Rh M is op 8.7.1859 op Lucas Cornelius Bronkhorst se naam geregistreer. Sy huisie se fundamente is op 16.11.1992 in die Fonteinedal, behoorlik omhein as van die oudste huise onthul.

Op dieselfde dag van registrasie deur die nuwe Aktekantoor gaan sommige van die bogenoemde eiendomme reeds deur verdere Aktes oor aan kinders en skoonkinders, maar dit moes eers in die boedel geregistreer word.

Op 17.5.1855 is Wonderboom deur D.J. Erasmus oorgemaak aan sy twee seuns Lourens Abraham Erasmus en Theodorus Cornelis Johannes Erasmus. Laasgenoemde was getroud met Voortrekker Andries Hendrik Potgieter se dogter Clara Isabella Potgieter en hulle beide lê begrawe regoor die snelweg by die groot Wonderboom van Pretoria. Sy huisie staan nog in Pretoria-Noord en is tot Nasionale Gedenkwaardigheid verklaar.

Op 6.11.1857 Elandspoor, Gerrit Bronkhorst se plaas, word uit sy boedel oorgemaak aan P.C. Minnaar (skoonseun), P. Opperman (skoonseun) en A.P.J. van der Walt (skoonseun) en eerste Veldkomet van Pretoria. A.P.J. is in Du Preezhoek by die spoorwegbrug in Fonteinedal begrawe en later is sy stoflike oorskot en dié van sy vrou oorgeplaas na die Du Preezhoek afdeling van die Kerkstraat Begraafplaas (westekant).

Op 28.12.1858 Derdepoort deur R.J. Jansen oorgemaak gedeeltelik aan A.P.J. van der Walt (2562 Rh M)

2. Byskrifte op die kaart van Rietfontein

(a) Onderaan

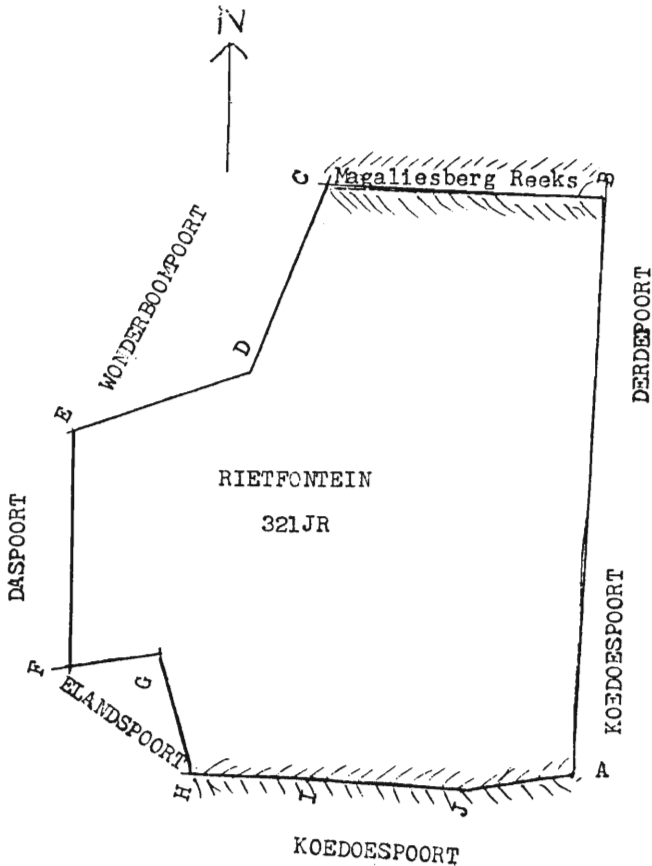
De bovenstaande kaart verteenwoordigt de plaats genaamd Rietfontein, grenzende als hierboven vermeld en bevattende 2056.12 Rh Morgen = 4331.56 Eng. Acres. Gelegen in het District Pretoria, Z.A. Republiek. De bakens werd aangetoond door de Eigenaar den Wel. Ed. Heer H.J. Schoeman voor wien de plaats is gemeten.

Afstand van het Dorp ½ uur te paard

Maart 1873 door my G.E. Sawiers (?) Goewernements Landmeter

(b) Aan die regterkant bo: Geteken deur Staatspresident T.F. Burgers Dezen volgens Art. 8 der instructie van den Landmeter Generaal Goewernements kantoor Pretoria 16 October 1873

- (c) Aan die linkerkant word die verskillende onderverdelings deur verskillende landmeters beskryf vir gedeeltes I en II en die grootte van elke deel afgesny en die datum en dan geteken deur G.R. v. Wielligh en dan gedeelte III geteken deur Servaas de Kock, Assistent Landmeter Generaal, gedateer 8 Maart 1899.
- (d) In die middel regs: Deze kaart is onderzocht en aangetekend door my ... (?) Landmeter Generaal Pretoria 8 Maart 1873
- (e) Die Magaliesberg word bo aan die noordelike grens aangedui. So ken ons die huidige voorstad Rietfontein, die berg vorm die noordelike grens. Agter die berg was daar destyds seker geen uitgemete plase nie. Die plaas Rietfontein eindig dan ook teen die suidelike berg, soos aangedui, dit het van rant tot rant gestrek.

Opmeting van die eerste plase by Pretoria
Argief van die Landmeter-Generaal te Pretoria

LEWENSKETS VAN CAMILLO RICCHIARDI, KAMPIOEN VAN DIE BOERE, 1899-1902

deur C. de Jong

Die suksesvolste aanvoerder onder die buitelandse vrywilligers aan Boerekant in 1899-1902 was Camillo Ricchiardi, kommandant van die Italiaanse vrykorps. Hy het meer sukses en verdienste gehad as veggeneraal Georges de Villebois-Mareuil wat geld as die bekendste held onder die buitelandse vrywilligers. Tog het Ricchiardi veel minder bekend geword as ander buitelanders, byvoorbeeld Georges de Villebois-Mareuil, Robert de Kersauson en Adolf Schiel. Ek skryf dit toe aan die publikasie van verslae van die drie genoemde buitelanders, terwyl Ricchiardi se oorlogsverslag eers laat gebruik en nog nie gepubliseer is nie. Daar is stellig aanleiding vir publikasie van 'n biografie van Ricchiardi.¹⁾

Camillo Ricchiardi is gebore in Alba, 'n dorp in Piedmont in Noordwes-Italië, op 5 Junie 1865. Sy ouers was Giovanni en Rosa Ricchiardi. Sy vader was gelduitlener van beroep - blykbaar geen woekeraar nie, want hy is benoem tot Cavalier (ridder) in die orde van Mauritius vir liefdadige werk. Hy het nog twee seuns gehad, Vittotio en Carlo Leone. Hulle het gewoon in die paroggie San Giovanni Batista in Alba. Camillo was by sy geboorte so swak dat die vroedmeester of vroedvrou hom so gou as moontlik gedoop het sonder om die pastoor se koms vir die sakrament af te wag. Hy het egter 'n baie gesonde en sterk man geword.

Van sy jeug is min bekend, maar sy vader was bemiddeld en hy het 'n deeglike skoolopleiding ontvang. Hy het 'n goeie aanleg vir tale en joernalistiek getoon. Hy het 'n militêre loopbaan gekies en 'n beroeps-offisier in hart en niere geword. Hy besoek die militêre akademie te Modena en die ruiterskole te Udine en Pinerolo. Hy word in 1887, 22 jaar oud, luitenant by die vierde regiment cavallerie van Genua en is gesecondeer by die koninklike cavallerie van Piedmont en bevorder tot kaptein.²⁾

Hy sou waarskynlik in Italië verder promosie gekry het, maar die avontuur in die vreemde het hom gelok. Hy het ontslag uit die Italiaanse leër geneem en militêre adviseur by die leër in Siam (nou Thailand) geword. Die regering van Siam het hom in 1893 benoem as sekretaris van die Siamese afvaardiging na die wêreldtentoonstelling in Chicago en as lid van die internasionale jurie van die tentoonstelling. Hy was ook begeleier van die prinses en kroonjuwele van Siam na die tentoonstelling. Daarna het hy kort tyd in handelsake te New York

gegaan, vermoedelik met kontakte wat hy in die Verenigde State gehad het. Hy het ook in die joernalistiek gegaan en korrespondent van VSA-koerante in die Chinees-Japanse oorlog in 1895 geword. Hy keer daarna na Italië terug, onder meer omdat sy moeder daar oorlede is, en tydelik in San Remo gewoon. Daar het hy sy handboek "Annuario Statistico Univerale" saamgestel, gebaseer op antwoorde op die vraeformuliere wat hy na talle lande uitgestuur het, onder meer na die Zuid-Afrikaanse Republiek (ZAR) in Transvaal. Dit was 'n naslaanwerk met veelsydige inligting oor talle vreemde lande. Die kantoor van die Staatssekretaris van die ZAR het hom 'n brief met die nuutste Staatsalmanak gestuur.

Hy het in 1896 na Eritrea gereis om as korrespondent oor die oorlog van Italië teen Abessinië (nou Etiopië genoem) te berig. Die oorlog het uitgeloopt op die neerlaag van die Italianers by Adoea in 1896. Hy is ongetwyfeld beïndruk deur die oorwinnings wat by Adoea en op ander slagvelde in Afrika deur gebrekkig georganiseerde en meermale ouderwets gewapende inheemse leers behaal is oor moderne, goed toegeruste Europese leërs. Daar is geen bewys dat hy aktief aan die stryd deelgeneem het nie.

Hy het na Sjanghai gereis om daar die kantoor van die Industrial Union of Italy (die vereniging van Italiaanse fabrikante) te besoek en die koerant "Gazetta del Popolo de Torino" te verteenwoordig. Vandaar het hy in 1899 na die Filippyne vertrek. Daar het 'n opstand van die inheemse bevolking teen die Spaanse bewind uitgebreek, in dieselfde tyd as die opstand van Cubane teen Spanje. Die Verenigde State het in 1898 oorlog teen Spanje verklaar en dié nasie verslaan. Die opstandige Filippino's het die VSA-leër gehelp teen die Spanjaarde, maar toe die Verenigde State aan die Filippino's geen onafhanklikheid wou toestaan nie, het hulle die stryd teen die VSA geopen. Hul leier teen Spanje en die VSA was Emilio Aguinaldo (1870-1954). Ricchiardi het sewe maande in 1899 onder hom as offisier en na bewering ook as aanvoerder van die buitelandse vrywilligers gedien. Hy het moontlik die veldtog waartydens die rebelle van Manila na Noord-Luzon moes terugtrek, bygewoon. Hy het toe teenoor die VSA-offisier, kaptein Carl Reichmann, gestaan. Hulle ontmoet mekaar in 1900 in Transvaal, toe Reichmann daar militêre attaché van die VSA by die Boereleër was.³⁾ Na sewe maande het Ricchiardi die Filippyne verlaat. Aguinaldo het die stryd as guerrilla tot 1901 voortgesit. Toe is hy gevang en onderwerp hy hom.⁴⁾

Ricchiardi het in 1899 na Italië teruggegaan. Toe die oorlog in Suid-Afrika op 11 Oktober 1899 uitbreek, was hy in Rome. Hy het op sy woningdeur

'n briefie agtergelaat met die woorde in Italiaans: I am going to make war with the English and shall return immediately. Sy motiewe vir sy haastige vertrek na Suid-Afrika was geesdrif vir die oorlogsbedryf, bravoer en simpatie met die swakste party, voorheen die Filippino's, nou die Boere.

In die Anglo-Boere-oorlog

Hy het uit Londen op die stoomskip 'Umtata' na Suid-Afrika vertrek. In Durban is die skip en die passasiers deur Britse outoriteite deurgesoek. Ricciardi het aangetoon dat hy koerantkorrespondent was en kon verder reis na Lourenço Marques. Daar vervul hy die omslagtige en ten dele kosbare formaliteite vir toelating in Transvaal. By hul aankoms in Pretoria is buitelanders wat hulle vir krygsdiens aan Boerekant aangemeld het, gewoonlik ontvang deur staatsekretaris F.W. Reitz, deur hom voorgestel aan president Kruger en erken as burgers van die ZAR na 'n eed of belofte van trou aan die ZAR. Onder dié buitelanders was waarskynlik Ricciardi as ex-offisier en beroepsmilitêr.

Op 5 November 1899 is hy voorsien van 'n Mausergeweer met toebehore, 'n ryperd en toerusting en aangesê om hom by die Krugersdorpkommando aan die Natalse Tugelafront aan te sluit. Hy het hom blykbaar nie beroep op sy militêre ervaring en hom nie by een van die talle buitelandse vrykorpse aangesluit nie, maar as gewone burger na die Krugersdorpkommando gegaan. Hy het blykbaar ingesien dat dit die beste wyse was om die Boere en hul vreemde strydwyse te leer ken. Hy begin spoedig om die Italianers in Noord-Natal byeen te bring en hulle in 'n afsonderlike vrykorps te organiseer. Hulle was reeds in aksie by die aanhouding van 'n gepantserde trein by Chieveley op 15 November 1899, waarby Winston Churchill gevang is. Die leerleiding van die Boere was aanvanklik aarselend met erkenning van die nuwe vrykorps weens sy slegte indrukke van ander vrykorpse. Maar Ricciardi het die vertroue van die generaals Lucas Meyer en Louis Botha gewen en Botha benoem hom in Januarie 1900 tot kommandant van die vrykorps.

Daar was nog 'n ander Europese beroepsoffisier aan die Natalse front. Hy was die Franse kolonel Georges de Villebois-Mareuil, militêre adviseur, na wie se adviese die Boeregeneraals egter nie geluister het nie. Hy skryf in sy dagboek, een van die belangwekkendste oorlogsdagboeke, onder 8 Januarie 1900: Ek ontmoet kaptein Ricciardi wat 'n Italiaanse legioen wil organiseer, en wens hom sukses toe. Die drie jong Franse gaan hulle by hom aansluit, maar ek sou heel verbaas wees indien die legioen voor die einde van die oorlog gereed sou wees om

te opereer.⁵⁾ Hy het dus min vertroue in Ricchiardi se poging gestel, maar die Italiaanse legioen was in Januarie 1900 as eenheid gereed en in aksie, terwyl De Villebois-Mareuil eers in Maart 1900 'n vrykorps van Franse kon vorm. Ricchiardi het begin met ongeveer 50 manskappe en dadelik groot toeloop, ook van nie-Italianers, gekry omdat hy 'n leier met charisma was en vertroue ingeboesem het ondanks die streng tug wat hy opgelê het. Die sterkte van sy korps het later gevarieer tussen 150 en 200.

Generaal Louis Botha het die Italiaanse korps in die eerste plek as verkennerkorps gebruik, want die Boeregeneraals het oor die algemeen buitelanders as beter verkenners as die burgers beskou, omdat die buitelanders meer inisiatief en durf getoon het - met uitsondering van Danie Theron se korps, die Transvaalsche Verkennerkorps; daarvan was trouens 30 tot 40% buitelanders. Generaal Botha het die Italiaanse korps dikwels besondere opdragte gegee, soos onderskepping van heliografiese mededelings deur die Britse militêre verstuur, herstel van spoorlyne en -brûe, begeleiding van Long Tomkanonne as deel van hul beskerming van die Boere se agterhoede, aanleg van loopgrawe en tydens die Lang Terugtog van die Boere van die Tugela en Kimberley na Komatipoort die opblaas van spoorlyne en brûe en vernietiging van toerusting.

Die korps het sy opdragte meestal met braver uitgeoer en dikwels sukses geoes. In Maart 1900 stuur generaal Botha al die buitelandse vrykorpse uit Noord-Natal na die Vrystaat om deur De Villebois-Mareuil na dié se benoeming tot veggeneraal op 17 Maart 1900 tot een vreemdelingelegioen verenig te word; maar Botha het die Italiaanse korps steeds by hom in Noord-Natal en daarna in Oos-Transvaal gehou. Dit pleit vir sy hoë dunk van hierdie korps.

Die eerste optrede van die korps-in-ording was in die slag by Colenso op 15 Desember 1899 en het hulle dadelik 'n goeie naam verskaf. Ricchiardi is toe deur 'n granaatskerf in sy regterbeen gewond en moes na 'n hospitaal in Pretoria gaan om behandel te word. Hy raak daar verlief op 'n mooi, baie jong verpleegster, die 16-jarige Hannah Myra Gutmann, dogter van 'n Poolse gekerstende Jood en Anna Joubert, 'n bloedverwant van generaal P.J. Joubert. Hul ander dogter, die drie jaar ouere Magdalena, is getroud met Frikkie Eloff, kleinseun van president S.J.P. Kruger.⁶⁾

Tydens Ricchiardi se genesing is hy as kommandant van die korps vervang deur kaptein C. Calcagnini, veteraan van die Turks-Griekse oorlog in 1897. Die korpslede het die Boeregewoonte om hul offisiere te kies, nagevolg, Ricchiardi het die keuse beïnvloed en daardeur het die verkiesings in die korps meestal goed

gewerk. Calcagnini en lede van die korps het deelgeneem aan die bloedige en vrugtelose bestorming van die Platrand by Ladysmith op 6 Januarie 1900.⁷⁾

Ricchiardi het na sy herstel 'n groep vrywilligers in Johannesburg byeengebring en met hulle op 20 Januarie 1900 aan die Tugelafrent aangekom. Sonder hom het 'n klein aantal korpslede deelgeneem aan die slag op die Spioenkop op 24 Januarie 1900 wat met 'n oorwinning van die Boere geëindig het. Hy het as oudjoernalis goeie betrekkings met die pers aangeknoop en tot die Britse besetting van Pretoria op 5 Junie 1900 het vrywel weekliks berigte oor die aksies van die Italiaanse korps in "De Volksstem" en die "Standard and Diggers News" verskyn. Hy verwelkom buitelandse joernaliste ook by sy korps en by aksies daarvan.

Tydens die vierde en beslissende slag aan die Tugela in Februarie 1900 plaas generaal Botha die Italiaanse korps op die uiterste westelike vleuel by Rooikop. Tydens die geweldige Britse aanval op die sentrum van die Boerelinie by Pietersheuwel het Boere en Italianers van Rooikop na die sentrum verskuif. Die Britte het op 27 Februarie 1900 deurbreek en die Boere het die beleg van Ladysmith opgehef en na die Biggarsberge teruggetrek. Die Italiaanse en Ierse korpse beskerm die Boere se agterhoede tydens die terugtog.⁸⁾

Die Italiaanse korps is in Glencoe gestasioneer. Daar het Ricchiardi koors gekry en is hy verpleeg deur die Russies-Nederlandse ambulans. Suster Izedinova, verpleegster in die ambulans wat in haar oorlogsdagboek mense dikwels skerp beoordeel het, beskryf hom as "a shady, but not unprepossessing character",⁹⁾ d.w.s. as twyfelagtige, maar tog wel innemende karakter. Die korps het in 50 voorgaande dae 18 aksies onderneem, dit is gemiddeld een in elke drie dae. Maar tydens Ricchiardi se tweede herstel, toe kaptein Van Ameringen, half Italianer, half Nederlander, as kommandant waargeneem het, het die korps se bedrywigheid verminder. Dit verbaas my nie na die talle aksies van die korps in die afgelope kwartaal. In Maart en April 1900 was daar trouens min bedrywigheid aan die Natalse front.

Ricchiardi het op 20 April 1900 na sy korps teruggekeer en nuwe offisiere laat kies. Hy is herkies as kommandant. Kaptein Schiffi is gekies as waarnemende kommandant, kaptein Van Ameringen as sersant-majoor. Waarnemende kommandant kaptein Rosegger het vir behandeling van 'n voetwond na Pretoria vertrek.¹⁰⁾

Op 24 April 1900 is die ammunisiefabriek in Thomas Begbie and Sons Foundry te Johannesburg deur 'n ontploffing geheel verwoes en buite werking gestel. Britte is van die ramp beskuldig. Onder die 11 dooies was 10 Italianers

en van die 56 gewondes was 36 Italianers, ook Franse, Oostenrykers en ander nasies was onder die slagoffers. Die buitelanders in Johannesburg was uiters verbitter teen die Britte en die ZAR-regering het Ricchiardi gevra om hulle te kalmeer. Hy het met Rosegger as Oostenryker en Bonasse as Fransman uit Natal na Johannesburg gegaan, die buitelanders toegesprek en gekalmeer.¹¹⁾

Ricchiardi wou sy operasies hervat en het in die nag van 7 Mei 1900 die besetters van 'n steenkoolmyn by Elandslaagte aangeval. Maar hy het in 'n hinderlaag beland, een dooie en 'n paar gewondes verloor en ylings teruggetrek. Dit was een van sy seldsame neerlae.¹²⁾

Op 3 Mei 1900 hervat lord Roberts vanuit Bloemfontein sy opmars na Pretoria en op 11 Mei 1900 het generaal R. Buller vanuit Ladysmith sy opmars begin. Die Boerekommando's moes toe hul Lang Terugtog hervat. Buller se vyfde divisie het die Boerestelling op die Biggarsberge frontaal aangeval en sy tweede divisie het die oosflank van die Boere omvleuel. Die Boere is verras en het dadelik teruggetrek na Laingsnek by die Amajoeba. Die Italiaanse korps beskerm die Boere-agterhoede. Enkele weke later het Buller deurgebreek op Laingsnek en naburige neks en Transvaal binnegetrek. Die Italiaanse korps trek oor Carolina na Middelburg in Junie 1900 terug. Hulle het 'n swaar Long-Tomkanon, per ossewa vervoer, van Volksrust na Middelburg begelei. Toe generaal Ben Viljoen hulle onbillik kritiseer weens hul stadige marstempo, het 'n deel van hulle gemuit, d.w.s. die wapens neergelê. Waarskynlik het ook gebrek wat hulle gely het, hulle laat muit. Die buitelandse vrywilligers het geen soldy ontvang nie en bygevolg toenemend gebrek deurstaan, toe tydens die Lang Terugtog die Boerekommissariaat uitgeput raak. Daardeur was hulle toenemend geneig om te steel en te plunder. Suster Izedinova skryf dan ook: "The Irish brigade, the American scouts and Ricchiardi's Italians were notable mainly for scouting activities and, unfortunately, for their shameless plundering of their own as well of the opposing side."¹³⁾

Ricchiardi was handhawer van streng tug en het op diefstal en roof swaar straf gestel, maar kon dit nie altyd belet nie. Hy het die sogenaamde muiteynergiek bedwing, volgens een offisier met die rewolwer in die hand. Ricchiardi onderbektlemtoon sy optrede in sy dagboek, ook omdat hy vermoedelik verleë oor die voorval was. Generaal Louis Botha het met sy bekende takt die korpslede genooi na 'n gesamentlike ontbyt om hulle te versoen. Hy het geslaag.¹⁴⁾

Intussen is die korps tog nog met ongeveer 50 man versterk. Onder hulle was 20 Italianers wat as drywers van muildiere vir die Britte uit Argentinië na